

Тема 4. Формування основ учбової діяльності

Під поняттям *навчальної (учбової) діяльності* розуміють взаємодію педагога і дитини.

Навчання складається з двох взаємопов'язаних процесів – викладання (навчання) і учіння.

Викладання – діяльність педагога в процесі навчання, що полягає в постановці перед дітьми пізнавального завдання, повідомлення нових знань, організації спостережень, у перевірці якості знань, умінь та навичок.

Учіння – цілеспрямований процес засвоєння дітьми знань, оволодіння вміннями і навичками.

Навчальна діяльність (учіння) – це один із основних видів діяльності людини, спрямований на її саморозвиток через опанування способами предметних і пізнавальних дій, узагальнених за формою теоретичних знань.

У процесі навчання відбувається взаємодія між вихователем і дітьми, тому навчання є двобічний процес. Навчання є одночасно джерелом і засобом розумового розвитку, особливо під час самостійного пошуку результату.

Ознаки навчання (за І.П. Підласим)

- Двосторонній процес
- Спільна діяльність педагога і дітей
- Керівництво з боку вихователя
- Спеціальна планомірна організація й управління
- Цілісність і єдність
- Відповідність закономірностям вікового розвитку вихованців
- Управління розвитком і вихованням тих, хто навчає.

Навчальна діяльність організовується вихователем відповідно до програми.

Компоненти навчальної діяльності дошкільників:

- Навчальна задача – у молодшому віці вона поєднана з практичними завданнями і лише поступово дитина вчиться сприймати навчальну пізнавальну задачу.
- Планування діяльності – відбирати засоби і способи діяльності, встановлювати послідовність дій (протягом дошкільного віку діти навчаються планувати свою діяльність, продуктивні види діяльності).
- Уміння контролювати хід діяльності і правильно оцінювати її результати – формується протягом дошкільного віку.
- Мотиви, які спонукають дітей до навчання - в різних вікових групах вони різні. В старшому дошкільному віці визначається пізнавальний інтерес до навчання.

Особливості навчальної діяльності дітей дошкільного віку (за Г.О. Люблінською)

- *Навчальна діяльність* – діяльність що організовується вихователем відповідно до програми, а навчання є найбільш регламентованим видом діяльності дітей.
- *Зміст навчальної діяльності* – засвоєння знань, що включають досвід багатьох поколінь людей, який дитина одержує у готовому вигляді і повинна засвоїти.
- *Основою навчальної діяльності є поєднання суспільного досвіду, який засвоює дитина, з невеликим її власним досвідом і збагачення його у процесі учіння.*

Функції навчання:

- Освітня – здійснюється шляхом відбору, передачі і засвоєння дітьми певної системи знань, умінь і навичок.
- Розвиваюча – забезпечує удосконалення розумових здібностей і розвиток пізнавальної діяльності.
- Виховна – реалізується змістом знань, які в процесі засвоєння стають основою для формування певного світогляду, рис особистості, в цілому – особистісного розвитку і духовного збагачення дитини.

Три рівні розвитку навчальної діяльності (за О.П. Усовою):

Перший рівень: діти слухають вказівки вихователя, активно користуються ними в роботі, правильно оцінюють зроблене і питають про незрозуміле, досягають потрібних наслідків. Діють усвідомлено, не вдаються до механічного наслідування. Навчальна діяльність сформована.

Другий рівень: більш слабкий, ознаки навчальної діяльності нестійкі. Але малюків можна навчати : вони слухають вказівки, дотримуються їх в роботі, виконуючи завдання, схильні до наслідування дій товаришів, самоконтроль здійснюють порівнюючи свій результат з результатами інших.

Третій рівень: найнижчий. Він відзначається суцільною зовнішньою загальною дисциплінованістю на заняттях, проте вчитись малята ще не вміють: вони слухають вказівки але ніби не чують їх, не користуються ними в роботі, результату не досягають, до оцінки не чутливі.